

'ข่าวปลอม'รู้เท่าทัน-ไม่หลงเชื่อ 'โควิด'ในวิกฤต(อาจ)ยังมีโอกาส

เมื่อเร็วๆ นี้ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ จัดงานเสวนา (ออนไลน์) เรื่อง “ยุคโควิด 19 ดูอย่างไร ข่าวไหนจริง ข่าวไหนปลอม” โดย ธนกร ศรีสุขใส ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กล่าว่า เมื่อพูดถึงข่าวปลอม (Fake News) ยังแบ่งได้อีกหลายระดับ ตั้งแต่ข้อมูลเท็จจริงบ้างไม่จริงบ้าง ข้อมูลที่ถูกบิดเบือน ไปจนถึงข้อมูลเท็จใจใส่ร้ายป้ายสีทำให้เสียหาย อีกทั้งข่าวปลอมยังเชื่อมโยงกับการใช้ถ้อยคำสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) และการรังแกหรือระรานทางออนไลน์ (Cyber Bullying) ด้วย

“กองทุนฯ ย้ำเสมอว่าเราทำงานนี้หน่วยงานเดียวไม่ได้เลย เป็นความร่วมมือของหลายฝ่ายและต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทำซ้ำๆ ทำบ่อยๆ โคแพคเองก็พยายามย้ายอยู่ตลอดเวลาว่า Fact ที่มันเป็นข้อเท็จจริง ที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงสูงสุดของมนุษย์มีหลายมุม ฉะนั้น มองต่างมุมก็เห็นต่างกัน ทำอย่างไรที่เราจะมีความจริงร่วมที่ยอมรับกันได้ทุกฝ่าย ชัวร์ก่อนแชร์เองก็พยายามที่จะมาตรวจสอบ มีคู่มือด้วย ชัวร์ก่อนแชร์ก็ลงทุนไปทำคู่มือตั้งแต่ต้นตอ แหล่งกำเนิดมาอย่างไร แล้วมาเป็นองค์ประกอบคู่มือความรู้” ธนกร กล่าว

พีรพล อนุตรโสทธิ ผู้ดำเนินรายการชัวร์ก่อนแชร์ สำนักข่าวไทย อสมท. ยกตัวอย่างข่าวปลอม กรณีมีการแชร์ข้อมูลอ้างว่าองค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศว่าโควิดเป็นไข้หวัดใหญ่ชนิดหนึ่งและไม่จำเป็นต้องฉีดวัคซีน และ ซึ่งนอกจากข้อความแล้วยังมีคลิปวิดีโอ เรื่องนี้หลายคนก็เข้าไปดูก็คงไม่เชื่อว่าเป็นข่าวจริง เพราะเว็บไซต์ต้นทางที่เผยแพร่ข้อมูลนี้ดูแล้วไม่น่าเชื่อถือ แต่อีกหลายคนอาจจะเชื่อเพราะเห็นว่ามีความน่าเชื่อถือประกอบกับขั้นตอนการตรวจสอบอาจจะยากซับซ้อน เช่น ต้องไปค้นข่าวว่าองค์การอนามัยโลกเคยประกาศเรื่องนี้จริงหรือไม่

เป็นต้น

สำหรับวิธีระมัดระวังไม่ตกเป็นผู้หลงเชื่อและส่งต่อข่าวปลอม แนะนำให้ตั้ง 5 คำถาม 1.จริงไหม? เพื่อเป็นการเบรกความคิดตนเองไว้ก่อน จะได้ยังไม่ต้องรีบส่งต่อข้อมูลนั้นให้ผู้อื่น 2.เก่าไหม? เพราะบางเรื่องนั้น “เคยจริง” ในช่วงเวลาหนึ่ง ดังจะเห็นข่าวหลายข่าวที่พบว่าเรื่องนั้นเคยเป็นข่าวจริงในอดีต แต่เมื่อนำมาแชร์ต่อในปัจจุบันแล้วไม่ได้ระบุนั้น-เวลาไว้ก็กลายเป็นข่าวปลอมได้เช่นกัน 3.เกี่ยวไหม? บางข่าวมีความพยายามเชื่อมโยง เช่น ข่าวมีคนไปฉีดวัคซีนแล้วล้มลง หลายครั้งพบการแชร์แล้วบรรยายว่าเป็นผลมาจากวัคซีน

4.ครบถ้วนไหม? เพราะการนำเสนอข้อมูลนั้นสามารถเลือกนำเสนอเป็นบางแง่มุมได้ เช่น กลุ่มต่อต้านการฉีดวัคซีนย่อมไม่นำเสนอด้านดีของวัคซีนแต่จะมุ่งเน้นนำเสนอเฉพาะด้านลบของวัคซีน ดังนั้น ควรตระหนักว่าสิ่งที่เห็นบนโลกออนไลน์ ข้อมูลจำนวนมากอาจไม่ได้แปลว่าเรื่องนั้นเป็นความจริงเสมอไป และ 5.อดีตไหม? เพราะข้อมูลจะมีเรื่องของความคิดเห็นด้วย แต่ข้อนี้อาจจะดูยากพอสมควร

“เทคนิคของคนที่ทำข่าวปลอมเขาจะมี 5 เทคนิค ที่ทำให้เรื่องที่ไม่จริงมันดูจริงในทางวิทยาศาสตร์ 1.สร้างผู้เชี่ยวชาญปลอมๆ ขึ้นมา (Fake Experts) 2.สร้างตรรกะที่ไม่ค่อยจะถูกต้องขึ้นมา (Logical Fallcies) 3.เรียกร้องความคาดหวังที่มันเป็นไปไม่ได้ (Impossible Expectations) เช่น ถ้าบอกว่าวัคซีนไม่มีปัญหาคุณกล้ารับประกันไหม? ก็จะไม่มีความหมายที่ได้มาตรฐานคนไหนออกมารับประกันอยู่แล้ว 4.เลือกแต่สิ่งที่ยอมรับนำเสนอ (Cherry Picking) และ 5.ทฤษฎีสมคบคิด (Conspiracy Theory)” พีรพล ระบุ

สุภิญญา กลางณรงค์ ผู้ร่วมก่อตั้ง (โคแพค ประเทศไทย)

แนวหน้า

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 900

Section: ทั่วไป/-

วันที่: จันทร์ 15 พฤศจิกายน 2564

ปีที่: 42

ฉบับที่: 14810

หน้า: 17(ซ้าย)

Col.Inch: 117.20 Ad Value: 105,480

PRValue (x3): 316,440

ศิลป์: ขาว-ดำ

หัวข้อข่าว: 'ข่าวปลอม' รู้เท่าทัน-ไม่หลงเชื่อ 'โควิด' ในวิกฤต(อาจ)ยังมีโอกาส

(COFACT Thailand) และอดีตกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กล่าวถึง ลักษณะของแพลตฟอร์มออนไลน์ที่แตกต่างซึ่งส่งผลต่อการรับ ยับยั้งการส่งต่อข่าวปลอม เช่น ทวิตเตอร์ โครโซลด์อะไรที่ไม่ถูกต้อง แต่ไม่กั้นที่เดี๋ยวมีคนเข้ามาแย้งซึ่งใครจะเชื่ออย่างไรนั้นก็เป็นเรื่อง หนึ่ง ต่างจาก โลก ที่ข้อมูลจะถูกส่งต่อไปเรื่อยๆ แม้จะมีคนรู้ว่าข้อมูลนั้น ผิดแต่อาจไม่แย้งเพราะเกรงใจว่าคนส่งเป็นหัวหน้างานหรือญาติผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการแก้ไขจึงต้องขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละ แพลตฟอร์ม ขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐก็ต้องสร้างความเชื่อมั่น ในข้อมูลข่าวสารของรัฐด้วย โดยเฉพาะ “การเข้าถึงข้อมูลเปิด (Open Data)” ในต่างประเทศภาครัฐจะจัดทำเว็บไซต์กลางรวบรวมข้อมูล ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ให้สื่อมวลชนหรือประชาชนเข้าไปค้นหาได้ อาทิ เรื่องโควิดและวัคซีน แต่ในประเทศไทยเชื่อว่าหลายคนจะหาข้อมูลจาก แหล่งที่ต่างกัน เช่น คมก. ชัวร์ก่อนแชร์ ThaiPBS โรงพยาบาลเอกชน ฯลฯ ซึ่งไม่ควรจะเป็นแบบนั้น

“วิกฤตของข้อมูลข่าวสารจริงๆ คือเรื่องความเชื่อมั่น อันนี้ ไม่วิจารณ์แต่ภาครัฐ สื่อเองยุคนี้ก็ถูกวิจารณ์เหมือนกัน มีวิกฤต ครั้ทว่าว่าจะเชื่อใครได้บ้าง มันก็ทำให้ทุกกลไกมีวิกฤตครั้ททอ แม้แต่ คุณหมอ กลุ่ม Expert (ผู้เชี่ยวชาญ) ก็ถูกวิกฤตครั้ททอ กลุ่ม NGO (องค์กรพัฒนาเอกชน-ประชาสังคม) ก็ถูกวิกฤตครั้ททอ เพราะฉะนั้น สิ่งเหล่านี้มันมีปัญหาเชิงสังคมที่จะต้องฟื้นฟู คือทุกคนต้องกลับมา ทำหน้าที่ของตัวเอง” สุภิญญา กล่าว

สุภิญญา ยังกล่าวอีกว่า อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดแล้ว “ต้องสร้าง บรรยากาศแห่งการถ่วงดุล” เพราะไม่มีใครถูกต้องทั้งหมด แม้แต่เรื่อง วัคซีนเพราะยังเป็นเรื่องใหม่ แม่นักวิทยาศาสตร์ก็ยังโต้แย้งกันเอง สิ่งสำคัญคือจะทำอย่างไรจะมีพื้นที่ที่น่าเสนอข้อเท็จจริงที่แตกต่างทั้ง ในเชิงวิทยาศาสตร์ ในเชิงผลกระทบ สำหรับให้ประชาชนค่อยๆ ใช้ ฝึกฝน เพราะสุดท้ายประชาชนเป็นคนตัดสินใจเองว่าเขาจะเป็นอย่างไร “ต้องฝึก ให้ยอมรับความจริง” หมายถึงความจริงที่เป็นเหตุเป็นผลตามตรรกะ หลักวิทยาศาสตร์ หรือความจริงที่มองเห็นเป็นประจักษ์ นำเสนอออกมาแล้วให้ผู้คนเปรียบเทียบใช้ดุลพินิจ จึงจะเป็นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

นารากร ตีทยาน ผู้ประกาศข่าวและสื่อมวลชนอาวุโส ให้ความ เห็นว่า สื่อมวลชนเวลานำเสนอข่าวสิ่งหนึ่งที่ทำคือ “พาดหัวให้โดนใจ” โดยเฉพาะยุคออนไลน์ที่ต้องทำให้เห็นแล้วอยากกดเข้าไปอ่าน มีการตัดคำ และสรุปความให้สั้น ซึ่งมีผลกระทบคือ “คนที่อ่านแต่พาดหัวไม่ได้เข้าไป อ่านเนื้อหาอาจสรุปความไปเองเป็นอีกแบบเสียแล้ว” ลักษณะนี้ ไม่ใช่ข่าวปลอม (Fake News) แต่เป็นข่าวที่ทำให้คนเข้าใจผิดอย่าง ไม่ตั้งใจ (False News)

“เรื่องวัคซีนเราสื่อสารกันผิดมันทำให้เกิดผลเสีย ได้คุยกับ พี่สาวที่อยู่เชียงใหม่ พี่สาวบอกว่าปัญหาหนึ่งของตลาดเมืองใหม่ ภาคเมืองใหม่ หรือปัญหาหนึ่งของคลัสเตอร์เชียงใหม่ ก็คือว่าคน ส่วนใหญ่เขายังไม่อยากฉีดวัคซีน มันมีคนที่บอกว่าฉันไม่ไปไหนเพราะ ฉีดไม่อยากฉีดวัคซีน แต่คนในบ้านเขาไปทำงานกัน กลับมาก็ติดเชื้อ กันในบ้าน ถ้ามว่าทำไมไม่ฉีดวัคซีน? เพราะการรับข่าวสาร การรับ ข่าวสารที่มันสะสมมาเกือบปี มันก็เลยทำให้เป็น False News เป็น ข่าวที่ผิด เราก็ต้องยอมรับว่าการพาดหัวข่าว การทำให้ข่าวน่าสนใจ การที่ทำให้มียอดไลค์ยอดแชร์ ต้องยอมรับว่าสื่อที่มีส่วนมากเหมือนกัน ในเรื่องของการสื่อสารในช่วงโควิด” นารากร ยกตัวอย่าง

พญ.อภิสมัย ศรีรังสรรค์ รองโฆษก คมก. เปิดเผยว่า ที่ผ่านมา คมก. ต้องชี้แจงโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.ข่าวผิดแบบไม่ตั้งใจ (Misinformation) กลุ่มนี้ไม่มีเจตนา เพียงแต่ด้วยความที่ทุกคน สามารถสื่อสารได้เพราะต่างก็มีกล้องโทรศัพท์มือถืออยู่ในมือ ไปเห็นอะไรมา ก็ถ่ายรูป-ถ่ายวิดีโอ แล้วโพสต์ลงสื่อออนไลน์โดยไม่ได้ตรวจสอบก่อน จะมารู้ในภายหลังว่าสิ่งที่โพสต์ไปเป็นความเข้าใจผิด 2.ข่าวผิดแบบ ตั้งใจ (Disinformation) กลุ่มนี้ประสงค์ให้เกิดข่าวผิดๆ ขึ้น แต่กลุ่มนี้ จะมีไม่มากนัก

และ 3.ข่าวร้าย (Malinformation) คือเป็นข่าวจริงแต่ยังไม่ถูก แต่งใจมาให้เรียกร้อยก่อนเผยแพร่ เช่น คนคนหนึ่งสุขภาพดีแต่แพทย์ ตรวจเจอป่วยเป็นโรคร้าย ซึ่งแพทย์นั้นไม่ได้จะโกหกคนไข้แต่กำลังคิดว่า จะบอกคนไข้อย่างไรดี สถานการณ์โควิดก็เช่นกัน อาทิ คมก. ประชุม กันอยู่เรื่องสถานการณ์เตียงเตียงตัว ซึ่งในที่ประชุมกำลังทบทวนกันว่า มีเตียงกี่ประเภท อยู่ที่ใดบ้าง และจะมีแผนรองรับอย่างไร แต่ คมก.

แนวนำ

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 900

Section: ทั่วไป/ -

วันที่: จันทร์ 15 พฤศจิกายน 2564

ปีที่: 42

ฉบับที่: 14810

หน้า: 17(ซ้าย)

Col.Inch: 117.20 Ad Value: 105,480

PRValue (x3): 316,440

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: 'ชาวปละม'รู้เท่าทัน-ไม่หลงเชื่อ'โควิด'ในวิกฤต(อาจ)ยังมีโอกาส

ยังไม่ทันแถลงก็มีสื่อเสนอข่าวไปก่อนแล้ว

“การออกไปโดยที่ไม่ได้มีข้อมูลที่ครบถ้วน ไม่ได้มีข้อเท็จจริงที่รอบด้านให้ประชาชนเข้าใจว่าในสถานการณ์ที่ยากนั้นยังมีทางออก 1-2-3-4 มันกลายเป็นข่าวร้าย แล้วกลายเป็นว่าทำไมหน่วยงานภาครัฐ 2 หน่วยพูดไม่ตรงกัน ที่นี้ถ้าเห็นการทำงานของ ศบค. จะทราบมาตั้งแต่ ผอ.ศบค. ท่านที่แล้ว พล.อ.ฉัตรพล นาควาณิชชัช ท่านจะเป็นคนที่ย้ำที่ประชุมเสมอเลยว่า ศบค. เป็นหน่วยงานที่ต้องฟังความรอบด้าน

เช่น สมมติสาธารณสุขรายงานว่าอาทิตย์นี้การติดเชื้อธนาคารเยอะมาก ธนาคารในห้างทั้งนั้น สาธารณสุขจะเสนอมาตรการเลยว่าจำเป็นต้องประกาศปิดธนาคาร สิ่งที่เกิดขึ้น สมมุติวันเป็นเวลา 9 โมงเช้า ศบค. จะต้องหารือก่อนว่าถ้าปิด สาธารณสุขเสนอให้ปิดเพราะเอามาตรการป้องกันควบคุมโรคเป็นปัจจัยหลัก ท่านก็ต้องถามก่อนทางเศรษฐกิจว่าอย่างไร? ทางกระทรวงการต่างประเทศทำได้ไหม?

หรือพอหน่วยงานภาคส่วนกลางเห็นชอบตรงกันแล้วก็ยังต้องถามพื้นที่อีกว่าแล้วถ้าประกาศแบบนี้ เพชรบูรณ์ว่าอย่างไร? สมุทรสงคราม สมุทรสาครทำได้ไหม? อันนี้คือลักษณะการทำงาน แต่พอมีการให้ข้อมูลที่ยังไม่ได้ตกผลึกกันเบ็ดเสร็จ หลายครั้งคนก็เลยจะเห็นว่าทำไม กทม. ประกาศแบบนี้ ขณะที่ ศบค. ออกมาแย้งว่าอันนี้เป็นสิ่งที่ กทม. เสนอ แต่ต้องนำเข้าไปประชุม ศบค. ชุดใหญ่ก่อน ตรงนี้ประชาชนสับสนทันที แต่ว่ามันเห็นที่มาที่ไปเหมือนกันว่าไม่ได้เป็นเจตนาที่จะบิดเบือน” รองโฆษก ศบค. ระบุ

พญ.อภิสมัย ยังอธิบายเพิ่มเติมในฐานะมีวิชาชีพเป็นจิตแพทย์ว่า “ภาวะสุขภาพจิตมีผลต่อวิจารณ์สถานการณ์ในการตัดสินใจเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสาร” ซึ่งองค์การอนามัยโลก รายงานว่า “สถานการณ์โควิด ทำให้คนทั่วโลกเผชิญปัญหาสุขภาพจิต” เริ่มจาก “ช่วงแรกๆ ที่เกิดโรคระบาดผู้คนจะมีแต่ความกลัว” เช่น กลัวติดเชื้อ กลัวว่า

ติดแล้วจะตาย กลัวเครื่องอุปโภค-บริโภคขาดตลาด “จากนั้นในระยะต่อมาเกิดภาวะที่เรียกว่า ความเหนื่อยล้าจากสถานการณ์โรคระบาด (Pandemic Fatigue)” ระยะนี้ผู้คนจะมีอาการกินไม่ได้-นอนไม่หลับ อารมณ์เกรี้ยวกราดฉุนเฉียว ซึ่งภาวะที่เกิดขึ้นนี้ทำให้วิจารณ์สถานการณ์ตัดสินใจ ความรอบคอบที่คนคนหนึ่งเคยเป็นมักพร่องได้

“เจอข่าวอะไรมา ถ้าเป็นเมื่อก่อนตอนที่เขายังสบายดี เขาอาจจะเป็นที่ที่คอยเตือนเราด้วยซ้ำว่าน่าจะใจเย็นๆ นะอย่าเพิ่งตัดสินใจ ตอนนี่กลายเป็นเราเห็นอาจารย์ผู้ใหญ่โพสต์ลงเฟซบุ๊ก เราเห็น Hate Speech (ถ้อยคำสร้างความเกลียดชัง) ในบุคคลที่เราคาดไม่ถึงว่าท่านเป็นที่เคารพขนาดนี้ จะเรียกว่ามันเป็นภาวะ Stress (ความเครียด) ก็ได้ Term (ศัพท์) ขององค์การอนามัยโลก เข้าเรียกว่า Distress (เป็นทุกข์-กัลลกลุ่ม) คือความจิตมันผิดปกติถึงขั้นเรียกว่าเสียสติก็ได้

เราต้องยอมรับกันไม่ต้องอวย ปีนี่เราเสียสภาพไปเยอะ ฉะนั้นการที่บางทีเรารับรู้ข้อมูลมาแล้วเราไม่ได้ระมัดระวัง เรานอนไม่หลับ กินไม่ได้ กินเยอะขึ้น เราเหวี่ยงวีนมากขึ้น การทำงาน สมาธิ การจดจ่อ การตัดสินใจเราเสีย เราไม่รู้ตัว ตกเป็นกับดักง่ายมากที่เราจะเป็นเหยื่อข่าวพวกนี้ แล้วก็ตกเป็นเครื่องมือที่ถ้าไม่รู้ตัว เราเองก็จะกลายเป็นคนที่น่าเสนอข่าวปละมพวกนี้โดยไม่รู้ตัว” พญ.อภิสมัย กล่าว

สันติภาพ เพิ่มมงคลทรัพย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประเทศไทย กล่าวว่า การทำงานของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมฯ จะเป็นการไปถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงว่าเรื่องที่แชร์กันบนโลกออนไลน์เป็นจริงหรือเท็จ และหน่วยงานนั้นจะเป็นผู้ชี้แจงกลับมา และหากเป็นบุคคลก็จะต้องเป็นคนที่มีหน่วยงานนั้นมอบหมายให้เป็นผู้ชี้แจง ซึ่งการที่ข่าวปลอมส่วนใหญ่เป็นเรื่องสุขภาพ การพิสูจน์จึงทำได้ง่ายด้วยผลทางวิทยาศาสตร์

เช่น ความเชื่อที่ว่าเมื่อเกิดอาการท้องร่วง-ท้องเสีย ให้ดื่มน้ำ

แนวหน้า

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 900

Section: ทั่วไป/-

วันที่: จันทร์ 15 พฤศจิกายน 2564

ปีที่: 42

ฉบับที่: 14810

หน้า: 17(ซ้าย)

Col.Inch: 117.20 Ad Value: 105,480

PRValue (x3): 316,440

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: 'ชาวปทุม'รู้เท่าทัน-ไม่หลงเชื่อ'โควิด'ในวิกฤต(อาจ)ยังมีโอกาส

ยึดลมบางยี่ห่อผสมกับเกลือ แต่ความเป็นจริงคือทำแล้วจะทำให้ห้องอึด และวิธีที่ถูกต้องควรต้มเครื่องต้มเกลือแร่ เป็นต้น อีกทั้งต้องระบุนวันที่ชี้แจงด้วย เพราะข่าวที่เป็นจริงในปัจจุบันข้อมูลในอนาคตอาจไม่จริงแล้วก็ได้ เช่น เชื้อโควิดที่ในเวลาต่อมามีการกลายพันธุ์ทำให้ข้อมูลที่ใช้อยู่ต้องเปลี่ยนไป อนึ่ง การทำงานของคุณต่อต้านข่าวปลอมฯ จะมีทั้งเชิงรับคือมีผู้ส่งข้อมูลเข้ามาสอบถาม กับเชิงรุกโดยมีเทคโนโลยีตรวจสอบว่าแต่ละวันมีเรื่องใดถูกแชร์กันมาก หากพบข้อสงสัยก็จะนำไปสอบถามผู้เกี่ยวข้อง

“ต้องเข้าใจก่อนว่าเวลาคนเราหลงเชื่อข่าวปลอมหรือว่าอะไรมันเกิดจากประสบการณ์แล้วก็ทัศนคติด้วย หมายความว่าอย่างไร? สมมุติเราไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับโควิดเลย แล้วก็เราก็ได้ยินว่าน่ากลัวนะ ลงปอดถึงแก่ชีวิตนะ เรามีแนวโน้มที่จะเชื่อแล้วมัตระวังกับโควิดมากกว่า ประสบการณ์เราเรื่องนี้น้อย ในช่วงแรกจะมีข่าวโควิดติดง่ายกระจายเร็ว ก็จะเป็นอะไรประเภทนี้

ส่วนอดีตก็คือว่าคนที่เราฟังหรือเชื่อเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ ยกตัวอย่างผมทำงานอย่างนี้ ผมเป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมฯ เวลาผมพูดก็อาจจะดูน่าเชื่อถือกว่า หรืออาจจะเป็นญาติผู้ใหญ่ที่เราเคารพ เขาอาจจะเป็นการเอามาแชร์ต่อในเฟซบุ๊กของเขา เราก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อมากกว่า อันนี้ก็จะทำให้ช่วงแรกๆ หมอก็มีอยู่หลายหมอ หมอแต่ละคนก็เรียนคนละที่กัน อาจจะมีชื่อเสียงไม่ตรงกันบ้าง แต่ทุกคนก็จะออกมาพูดนู่นนี่นั่น แล้วก็เกิดความ **เข้าใจผิด**” สันติภาพ กล่าว

รอง ผอ.ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมฯ ฝากทิ้งท้ายว่า ทั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมฯ ชัวร์ก่อนแชร์ โคแฟคฯ เป็นการทำงานปลายทาง คือมีข่าวปลอมเกิดแล้วหน่วยงานเหล่านี้มาตามชี้แจงแก้ไข ซึ่งต้นทางคือการให้ความรู้กับผู้คน สอนให้ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ให้พบเห็นข้อมูลข่าวสารต่างๆ แล้วยังไม่เชื่อในทันที เพราะการที่เทคโนโลยีก้าวหน้าไปแต่คนยังไม่มีความรู้ด้านทัน ยังไม่สามารถปรับตัวให้ตามเทคโนโลยีได้ทัน ปัญหาย่อมตามมาแน่นอน!!!

มาเตือนสติกันอีกสักครั้ง

ในช่วงเวลาประมาณสัปดาห์ต่างๆ ที่ผ่านมามีข่าวสารมากมายผ่านหูผ่านตาเราตลอดเวลา หลายข่าวก็เป็นข่าวที่ต้องเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิด หลายข่าวก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจและติดตามจำนวนมาก ข่าวหนึ่งที่น่าจะเป็นเรื่องที่หลายคนเฝ้าติดตามคือข่าวเรื่องของการส่งลิงก์มาให้เรากู้เงินหรือสมัครเว็บต่างๆ เพื่อแลกกับของรางวัลหรือเพื่อหลอกล่อให้คนหลงเข้าไปเล่นการพนันออนไลน์ซึ่งมักถูกส่งมาทางระบบ SMS ในโทรศัพท์มือถือ

จริงๆ แล้วมีงานวิจัยในโลกออนไลน์นั้นมาในหลากหลายรูปแบบมาก ยิ่งในช่วงหลังๆ มีข่าวออกมามากมาย ซึ่งผมก็ไม่เข้าใจว่าทำไมรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงยังไม่สามารถบล็อกหรือปิดกั้นไม่ให้มีข้อความ ลิงก์ หรืออะไรก็ตามแต่ที่เป็นเหยื่อล่อ เพื่อให้ประชาชนเข้าไปติดกับ คือจะบอกว่าต้องใช้เวลาตรวจสอบกันอีกนานแค่ไหน

ที่นี้มาดูข้อมูลต่างๆ กันสักเล็กน้อยจากสถิติร้องเรียนมายังศูนย์ฯ 1212 ปัญหาการสั่งซื้อสินค้าแล้วไม่ได้รับสินค้าก็เป็นอันดับ 1 ถึง 45% และสินค้าที่ส่งมาไม่ตรงปก ผิดสี ผิดขนาด ไม่ได้อย่างที่ตกลงกัน รวมถึงติดต่อร้านเพื่อแจ้งเปลี่ยนก็ทำไม่ได้ ซึ่งปัญหานี้ศูนย์ฯ 1212 พบการร้องเรียนถึง 29% นี้แค่สองกรณีที่คนไทยมักโดนหลอกกันจริงๆ ยังมีอีกหลากหลายวิธีของการโกงผ่านโลกออนไลน์

ที่ผมเขียนบทความชิ้นนี้ขึ้นก็อยากจะตอกย้ำให้ทุกคนเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และงานนี้มันไม่ใช่เรื่องเล็กๆ เพราะในปี 2564 ตั้งแต่เดือนมกราคม-เดือนสิงหาคม 2564 มีผู้ร้องเรียนเฉพาะเรื่องซื้อขายออนไลน์เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉลี่ย 2,221 ครั้งต่อเดือน เมื่อเทียบกับปี 2563 ที่เฉลี่ย 1,718 ครั้งต่อเดือน

นี่ยังไม่นับกรณีการโดนแฮ็กเกอร์แฮ็กบัญชีที่เพิ่งเป็นข่าวในช่วงเดือนที่ผ่านมา ซึ่งก็ไม่ว่าผู้เสียหายได้เงินคืนกันครบหรือยังแต่ที่แน่ๆ คือข่าวสารเรื่องนี้ก็ซาๆ ลงไป แกมผู้เสียหายบางรายเมื่อเข้าแจ้งความตำรวจเองก็ดูจะไม่ค่อยอยากมารับแจ้งความเท่าไร ส่วนทางธนาคารก็ขอเวลาตรวจสอบ 3 เดือน คือจะรอให้เงินหมดบัญชีก่อนหรือครับ ผมจะไม่เข้าใจจริงๆ

จากที่เราเห็นข่าวเรื่องนี้ผู้เสียหายเป็นหมื่นๆ คน ทางธนาคารและแบงก์ชาติทำได้แค่เตือนและขอเวลาตรวจสอบ การที่ประชาชนหลายคนโดนดูดเงินไปทีละสามสิบลูกบาทเป็นร้อยๆ

พลวัตปฏิรูป

สถาบันปฏิรูปประเทศไทย (สปท.)

www.thailandreform.org

facebook.com/thailandreform.institute



ยุทธชัย ชาติสุทธิชัย
สถาบันปฏิรูปประเทศไทย

ครั้งในเวลาไม่กี่นาที โดยหลักการแล้วธนาคารควรเห็นสิ่งผิดปกติและทำการหยุดการทำธุรกรรมไว้ก่อนได้เลยไหม

แม้ล่าสุดจะมีการประกาศออกมาว่าหากเกิดเหตุการณ์แบบนี้ทางธนาคารจะเป็นฝ่ายรับผิดชอบและคืนเงินภายใน 5 วัน ซึ่งมันเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการสื่อสารไม่ว่าจะกระทรวงดิจิทัลฯ หรือหน่วยงานที่ผู้บริหารกินเงินเดือนสูงๆ อย่าง กสทช. ที่กำกับดูแลค่ายมือถือทุกค่าย พวกคุณเองก็ควรเข้ามาช่วยกันหาทางป้องกันให้ได้ โดยเฉพาะการเช็คว่าใครที่ซื้อบริการการส่ง sms พวกนั้นที่คอยส่งข้อความหาประชาชน

โดยที่ตอนนี้จากข่าวที่ออกมาได้มีการปิดผู้ใช้บริการ sms ที่ทำ sms หลอกลงไปแล้ว 140 ราย ถือว่าเยอะไหมก็เยอะ แต่ยังไม่เหลืออีกน่าจะเยอะเช่นกัน

กรณี sms มีการเปิดสายด่วนของค่ายมือถือทุกค่าย คำถามคือทำไมต้องรอประชาชนร้องเรียนก่อน ทำไมไม่สกัดแต่แรก หรือว่าพวกคุณได้รายได้จากเรื่องนี้และเม็ดเงินคงเยอะพอสมควรด้วยใช่ไหม

และหากสังเกตดีๆ มีงานวิจัยที่มักอ้างว่าเป็นข้อความที่ส่งจากหน่วยงานรัฐ เช่น อ้างว่าโทรมาจากหน่วยงานภาครัฐ บอกว่าประชาชนที่รับสายได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล 2,000 บาท แล้วขอข้อมูลของประชาชนเพื่อประกอบการรับเงินช่วยเหลือ หรือว่ารัฐบาลประเมินแล้วคุณมีสิทธิ์ได้รับเงินกู้ 200,000 บาท หรือ

แม้แต่อ้างว่ามาจากตำรวจก็มี อ้างเป็นตำรวจแจ้งว่าเรามีคดี ต้องโอนเงินเป็นแลกกับการจับกุม นี่ยังไม่รวมถึงข้อความเชิญชวนให้เล่นพนันอีกเพียบ

คำถามสำคัญคือ ทำไม “sms หลอกหลวง” ถึงยังไม่หมดไป แม้จะมีการปราบปรามและมีการตรวจสอบจริงจังในช่วงหลังๆ คำตอบที่ผมได้คือ กสทช. แม้จะมีอำนาจในการกำกับดูแล แต่ก็ต้องดูว่าแต่ละกรณีเข้าข่ายการกระทำผิดไหมด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของการเอาเปรียบประชาชน นี่คือนั่นที่ กสทช.ทำได้ **ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบการไม่ให้เอาเปรียบผู้บริโภค ดังนั้น กสทช.มีอำนาจดำเนินการระงับกิจการได้ เมื่อมีการเอาเปรียบผู้บริโภคโดยใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาที่ค้ากำไรเกินควร ทำให้เกิดความรำคาญ** และสามารถลงโทษปรับไม่เกิน 5 ล้าน และอีกวันละไม่เกิน 100,000 บาท ส่วนตัวหวังว่าจะมีการปรับปรุงระเบียบพวกนี้ให้สามารถลงโทษหรือปิดบริการได้เร็วขึ้นนะครับ

อีกวิธีที่มีจฉฉใช้ในช่วงหลังๆ คือโทร.หาเราเลย ด้วยการโทร.มาอ้างว่าเรามีของผิดกฎหมายมาส่งบ้าง อ้างว่าเราไปค้าประกันบ้าง และอีกหลากหลายเรื่อง เพื่อหลอกให้เราโอนเงินไปให้ แล้วก็หนีหายไปพร้อมกับเงินของเราแล้วก็ไปหลอกคนอื่นๆ อีก

อีกทั้งขบวนการเหล่านี้มักเชื่อมโยงไปยังแก๊งค์มดต้นต่างชาติ มีทั้งมาจ้างคนไทยเปิดบัญชี จ้างคนไทยทำหน้าที่คอยโทร.ไปหลอกคน และอีกหลายๆ วิธี ดังนั้นแล้วตำรวจคงต้องทำงานหนักหน่อยสำหรับการจัดการคดีพวกนี้

สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นผมมองว่าภาครัฐขยับตัวช้ามาก และดูจะพึ่งพาไม่ค่อยได้ สิ่งที่ประชาชนพอจะทำได้เองคือ ก่อนจะทำอะไรก็ควรต้องหาข้อมูลให้ดี เช่น การอย่าหลงเชื่อพวกข้อความที่ถูกส่งมาอย่างดลิ่งที่มากับข้อความ หรืออย่าหลงเชื่อหากมีใครโทร.หาแล้วมาพูดให้เราโอนเงินไปให้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ

สำหรับเหล่ามีจฉฉจะไปบอกให้หยุดทำคงไม่หยุด จะบอกยังงี้ก็คงไม่สำนึกกัน ก็คงได้แต่หวังพึ่งพาคุณตำรวจนี่ละครับที่จะต้องทำตามหน้าที่ จับกุมผู้กระทำความผิดเหล่านี้มาลงโทษตามกฎหมายให้ได้ ช่วยทำให้ประชาชนคนไทยได้อนอนหลับไร้กังวล และไม่ต้องมากังวลกับเรื่องพวกนี้ด้วยนะครับ ผากคุณตำรวจด้วย โดยเฉพาะทีมตำรวจไซเบอร์ที่เป็นหน่วยงานหลักที่ต้องดูแลเรื่องนี้ นะครับ.